

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. În străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Velicu.**

Sumarul:

Anteproiectul de lege pentru întreprinderile de bancă. — O bancă româno-maghiară? — Orariul de vară la băncile din capitală. — Temeiurile financiare ale pactului Kellogg. — Anteproiectul noului Codice de Comerț al României. — Cronică: Patru și jumătate miliarde Lei trecute peste graniță! O modificare de firmă necesară. Apărare dificilă. Banenote false à 100 Dollari. Taxarea societăților, ce n'au un scop pecuniar. Plata impozitului proporțional. Banenotele à Lei 500.— Cursul de stabilizare al Leului. Uzinele de fier, Reșița. Promulgarea legii pentru extinderea legii Casei de depuneri în Transilvania, Bucovina și Basarabia. — Cursul Valoilor la București.

Anteproiectul de lege pentru întreprinderile de bancă.

(URMARE).

Operațiunile bancare.

Dispozițiunile anteproiectului cu privire la operațiunile bancare (încheieri de afaceri, depuneri și depozite, rezerve și bilanș) au ca scop principal asigurarea *mobilității* băncilor și prin aceasta indirect *ocrotirea deponenților*. Soluțiile propuse sunt însă în cea mai mare parte nepotrivite și neexecutabile, și în loc să ocrotească pe deponenți, aplicarea lor va duce cu siguranță la ruina băncilor.

Găsim și dispoziții salutare. Îndeosebi vor trebui menținute acelea, cari interzic încheierea de afaceri cu administratorii, censorii și directorii. Aceste afaceri au dat ansă până acum la abuzurile cele mai nerușinate din partea conducerii băncilor și au cauzat atâtea dezastre financiare. În privința acestor interdicții anteproiectul conține o evidentă contradicție: Conform art. 21 alineatul b) „băncile nu pot face încheieri de afaceri, incluziv achiziționare sau mijlocire de afaceri imobiliare cu membrii Consiliului de admi-

nistrația, cu acei din Comitetul de cenzori sau cu funcționarii din direcția băncii”, iar în art. 22 se spune că „Băncile, în principiu, nu pot încheia nici un fel de afaceri cu membrii Consiliului de administrație sau cu funcționarii lor decât cu autorizarea Consiliului de cenzori și cu obligațiunea de a fi aduse la cunoștința celei dintâi Adunări generale a acționarilor”.

Este evident că art. 22 contrazice norma generală dela art. 21, care oprește categoric încheierile de orice afaceri cu conducerea băncilor, pe când în art. 22 se admit, dar cu autorizarea Consiliului de cenzori. Aducerea afacerii la cunoștința celei dintâi adunări generale — care ar avea menirea să constate simpla minte un fapt împlinit, este o simplă formalitate și nu constituie nici o garanție.

Suntem de părerea ca în noua lege bancară încheierea de afaceri între bănci și conducătorii lor să fie categoric interzise.

Prin această dispoziție credem că se va putea curma procedura unor administratori și directori de bănci, cari cred că depunerile spre fructificare și alte credite ale băncii sunt menite să finanțeze afacerile lor particulare. Această procedură au practicat-o îndeosebi conducătorii băncilor ajunse mai recent în stare de faliment fraudulos, exemplul cărora ne-a inspirat observațiunile de sus.

Aprobăm dispozițiile anteproiectului, cari interzic comerțul cu mărfuri și achiziționarea de imobile (art. 21, punctele a, c). Prin comerțul cu mărfuri băncile s'ar depărta dela menirea lor adevărată, care este deservirea creditului public și păstrarea economiilor populației și s'ar

cobori la rolul unor simpli comercianți. Din acest punct de vedere nu credem îndreptățită nici excepția ce o face anteproiectul în favorul *comerțului cu mărfuri în comision* pe care băncile l-ar putea face însă numai *en-gros* și numai pentru contul întreprinderilor cu care sunt în legături de afaceri (art. 21 alin. a). Comerțul cu mărfuri în comision mai bine îl fac tot comercianții, cari au pregătiri speciale pentru aceasta. Comerțul cu mărfuri nefiind compatibil cu rolul unui institut financiar nici în cont propriu, nici în comision, *ar fi mai rațional să se interzică total*, rămânând exceptat numai cazul când banca a achiziționat mărfurile la licitație sau la bursă ca urmare a lichidării creanțelor sale.

Interzicerea comerțului cu mărfuri și achiziționarea de imobile are ca scop direct asigurarea mobilității băncilor. Credem însă că la achiziționarea de imobile ar fi bine să se statueze și alte excepții decât cele prevăzute de anteproiect (cumpărarea de imobile pentru trebuințele băncii sau pentru locuințele funcționarilor băncii, în scop cultural, filantropic) și anume ar trebui admise achiziționările de imobile pentru plasarea fondului de rezervă, imobilele, îndeosebi clădirile la orașe oferind mai sigură garanție și mai mare rentabilitate, decât efectele de stat și alte efecte cotate la bursă în cari anteproiectul prescrie să se plaseze fondurile de rezervă (art. 39).

O asemenea dispoziție ar lăsa deschisă calea pentru romanizarea orașelor din teritoriile alipite prin ajutorul marilor institute financiare românești.

Prin interzicerea achiziționării de imobile anteproiectul mai intenționează și *oprirea speculei* cu imobilele.

Pentru accentuarea acestei intențiuni ar trebui să se statueze în lege o dispoziție expresă prin care să se interzică specula cu imobilele din partea băncilor, — nefiind admisibil ca băncile să contribuie la scumpirea imobilelor în felul acesta.

În sensul art. 23 din anteproiect „Membrii Consiliului de administrație și directorii se vor putea împrumuta la banca unde funcționează numai garantând împrumutul cu gaj sau ipotecă. Aceste împrumuturi trebuie să aibă aprobarea Comitetului de censori și să fie comunicate

celei dintâi Adunări generale a acționarilor“.

Interesele acționarilor și ale creditorilor ar fi mai bine apărate, dacă creditul administratorilor, directorilor și censorilor ar fi categorie interzise. Încasarea creanțelor băncii dela conducătorii ei proprii întâmpină greutăți foarte ușor de înțeles. Ar fi mai ideal, dacă conducătorii unei bănci pentru trebuințele lor proprii ar recurge la ajutorul altor bănci, rămânând astfel absolut nestinșeriți în rolul lor de administratori ai averii altora.

Admitem însă că în viața practică o asemenea interdicție ar stârni resens și ar jigni pe mulți oameni cinștiți, cari până acum se foloseau la construcții sau alte trebuințe familiare de sprijinul bănesc al băncii pe care dânsii o serveau cu abnegațiune și devotament.

Dacă se vor menține aceste împrumuturi în forma prevăzută de anteproiect, credem că ar fi consult să se reglementeze prin lege formalitățile de evaluarea gajului și ipotecei. Statutele băncilor reglementează împrumuturile către conducătorii și funcționarii lor, însă o reglementare *legală* ar oferi mai mare garanție contra eventualelor abuzuri. Noi propunem, ca la creditele directorilor și membrilor din Consiliul de administrație *censorii* să fie personal răspunzători pentru evaluările de gajuri și ipotecei, fie că prețuirea o fac personal, fie că o fac prin experți. La creditele către censori pentru evaluare să fie personal răspunzători directorii și membrii din Consiliul de administrație. Asemenea ar trebui să se stabilească prin lege și limita împrumutului în raport cu valoarea gajului și a ipotecei.

Comunicarea acestor împrumuturi către proxima adunare generală să se facă în raportul Consiliului de administrație, care să fie trimis acționarilor cel puțin cu 15 zile înainte de adunarea generală.

Este bună și dispoziția dela art. 25, că: „Nu se pot acorda împrumuturi nici garanții unei singure persoane care să depășească 10% din mijloacele proprii ale băncii (capital și rezerve) decât cu autorizarea censorilor și cu obligațiunea comunicării cazurilor celei dintâi adunări generale a acționarilor băncii“. Autorizarea censorilor fiind în practică ușor

de obținut, propunem ca pentru împrumuturile care excedează limita de sus, censorii să fie *personal* răspunzători.

Conform art. 26 „Administratorii nu vor putea cumpăra pentru fondurile băncii afară de capital efecte publice sau valori purtătoare de dividende, decât maximum până la $\frac{1}{2}$ din valoarea acelor fonduri, numai cu autorizarea censorilor”.

Prin redactarea acestei cât se poate de neclare, autorul anteproiectului intenționează prin dispoziții negative asigurarea fondurilor băncii, de ex. fondul de pensie și altele.

Siguranța fondurilor băncii prezintă o importanță capitală, plasarea lor reclamă prin urmare o reglementare pozitivă și precisă. S'ar putea prevedea plasarea obligatorie de pildă în efecte de stat până la 50% din valoarea fondurilor, 50% în scrisuri fonciare și alte valori purtătoare de dobânzi și dividende.

Totodată va trebui să se reglementeze și raportul de drept între aceste fonduri și celelalte active ale băncii precum și soarta lor în caz de faliment.

În sensul art. 27 băncile nu pot lua angajamente de garanții, decât cu autorizarea Comitetului de censori și numai până la jumătatea capitalului băncii.

Noi credem, că garanțiile trebuie asimilate cu creditele acordate de bănci și să nu se supună unor restricțiuni speciale. Băncile și azi consideră aceste garanții drept împrumuturi, și la acordarea lor sunt călăuzite de aceleași considerațiuni ca și la împrumuturi (se asigură în regres de ex. prin gaj sau ipotecă sau giranți). Situația de drept nu diferă de cea care există de pildă la reesconturi. În ce privește mobilitatea băncii, garanțiile sunt chiar mai avantajoase decât împrumuturile, căci banca nu se lipsește de numărar. Limitarea garanțiilor fiind egală cu limitarea împrumuturilor înseamnă o ingerință a legiuitorului în gestiunea internă, care stingherește libertatea de acțiune a conducătorilor băncii.

În art. 28 anteproiectul prevede o prea anemică garanție contra remunerațiilor exagerate ce se acordă directorilor și administratorilor, dispunând că „La Adunările Generale odată cu bugetul Administrației, se va prezenta o listă indicând totalul remunerațiilor sub orice titlu, ce vor primi administratorii și directorii”.

Credem necesară o reglementare legală a acestor remunerațiuni însă nu în cadrele legii bancare, — chestiunea fiind de egal interes pentru toate societățile pe acțiuni, — și cu atât mai puțin se poate reglementa la capitolul „operațiunile băncii”.

Notificarea remunerațiilor către adunarea generală este o simplă formalitate fără nici o garanție reală. Acționarii le vor aproba mecanic împreună cu bugetul.

La reglementarea remunerațiilor va trebui să se facă distincție între remunerațiunile membrilor din Consiliul de administrație și a censorilor de o parte și remunerațiile directorilor pe de altă parte.

Administratorii și censorii fiind mandatarii acționarilor în administrarea așezării acestora, este logic și juridic ca remunerațiunile acestora să se stabilească de totalitatea acționarilor care este adunarea generală. Consiliul de administrație va face deci propuneri în această privință, care va fi trimisă înainte de adunarea generală acționarilor împreună cu raportul general.

Directorii fiind funcționarii societății, cari stau sub supravegherea administratorilor, remunerațiile acestora se pot stabili de către Consiliul de administrație, pe lângă controlul acționarilor, în care scop numai „lista” acestor remunerații să se prezinte adunării generale. (Va urma).

Dr. Ioachim Tolciu, avocat în Cluj.

O bancă româno-maghiară?

Un ziar maghiar din Ardeal aduce o știre interesantă, ce merită toată atențiunea. Intenționați pe înfrumusețare, ce pretinde a deține din cercuri financiare inițiate din București afirmă, că în timp apropiat, va lua ființă în Ardeal, cu sprijinul statului român și maghiar o mare bancă.

Noua bancă va avea o menire specială. Să pretindă toate împrumuturile ipotecare și comunale, contractate în Coroane vechi, apoi obligamentele în Coroane vechi, ale societăților pentru regulări de ape și meliorațiuni fonciare, cari pretensiuni trec, în sensul tratatelor de pace, pentru plata contravaloarei în sarcina guvernului român.

Uniunea băncilor din Budapesta, afirmativ, ar fi lansat deja un apel, către toți membri ei, pentru anunțarea creanțelor lor, cari au servit de bază pentru emisiunea de scrisuri fonciare, de obligațiuni comunale și de alte titluri analoge.

Toate creanțele acestea ar trece asupra noue bănci, care va obține, pentru Ardeal, singură dreptul de a emite scrisuri fonciare și obligațiuni comunale.

Capitalul social al noii bănci este proiectat cu Lei 300.000.000—, sumă, la care vor participa, cele două guverne: român și maghiar, în anumită proporție.

Același ziar mai anunță, că ar exista și planul, ce noua bancă să convertească toate împrumuturile comunelor urbane ardelenne și să-și dea în același timp concursul la o reformă a creditului fonciar din Ardeal.

Tratativele asupra tuturor acestor chestiuni, urmează deja de mai multă vreme în București și Budapesta.

Centrala noii bănci va fi în Cluj, cu sucursale în celelalte orașe ardelenne.

Nu suntem în situație să știm, întrucât corespund informațiile acestea faptelor.

Ne întrebăm însă, pentru cazul, că ziarul minoritar ar fi bine informat: este oare nevoie, în chestiunea aceasta, de colaborarea celor două state, de luarea de angajamente oficiale reciproce?

Cu forțele financiare indigene, de cari dispunem, nu ar putea fi creată noua instituție proiectată? Știm că da.

Și mai adăugăm. Ce teren de activitate, prielnic, și ce rol important ar putea avea acum Banca Agrară din Cluj, în chestiunea regulării obligațiilor impuse prin tratatele de pace, de cari se fratează aici, dacă..... dacă conducătorii, prea-numeroși și distinși ei conducători de pe vremuri, n'ar fi provocat prin activitatea ori, de vreme, inactivitatea și luxul lor, cunoscuta dezastrare din drumul, ce și-a croit această bancă la înființare!

Orariul de vară la băncile din capitală.

Am arătat în numărul nostru trecut, că între organizațiile de funcționari particulari și reprezentanții băncilor din capitală, au decurs pertractări pentru fixarea și modificarea orariului de vară, stabilit în 26 Iulie a. c. (decis. No. 29276) și s'a ajuns la o înțelegere.

În baza acesteia Ministerul muncii a dat o nouă decizie, prin care se reglementează orariul băncilor, până inclusiv 10 Sept. a. c., precum urmează:

a) În limita timpului de lucru de 7 ore pe zi, toate instituțiile bancare vor putea să utilizeze orice funcționar, indiferent de serviciul din care face parte și în alte ore decât cele stabilite în orariul 7—14.

b) În acest scop, personalul din orice serviciu al băncii și numai în proporție de minimum unul și maximum cinci funcționari vor lucra pentru efectuarea lucrărilor curente, cari sub nici un motiv, nu pot suferi întârzieri. Se precizează, că la orice instituție bancară, în mod excepțional, biroul de expediție va funcționa

dela ora 9—14 și dela ora 17—19, iar personalul întreținut în acest serviciu va fi scutit de a lucra în alt timp decât orariul 9—14 și 17—19.

c) În sensul dispozițiilor prevăzute în această decizie sub punctele a) și b), fiecare instituție bancară va întocmi tablouri nominale de personal strict necesar să efectueze lucrările urgente în alte ore decât cele stabilite în orariul 7—14.

d) Aceste tablouri vor cuprinde numele funcționarilor, serviciile unde sunt destinați a efectua lucrările urgente, natura lucrărilor ce au de executat cu caracter excepțional și urgent.

Aceste tablouri vor fi afișate în interiorul instituției bancare.

e) Ceilalți funcționari ai instituțiilor bancare din Capitală sub nici un motiv nu vor putea fi utilizați decât în orele prevăzute în decizia ministerială din 26 Iulie a. c.

Accesul publicului în orice instituție bancară este riguros interzis, în orele de după amiază, deoarece funcționarii vor lucra numai pentru expedierea lucrărilor de birou cu caracter de urgență și cari nu pot fi amânate sub nici un motiv pentru a doua zi.

Temeiurile financiare ale pactului Kellogg.

În legătură cu mult discutatul pact Kellogg, pentru proscriserea războiului, corespondentul din Berlin al ziarului „Sieb. Deutsches Tageblatt” din Sibiu, scrie sub titlul de mai sus următoarele:

Insemnate stocuri de aur american, au fost retrase de teama războiului și au intrat în trezoreriile Băncii Franței și a Băncii Imp. Germane.

Prin aceasta s'au retras din circulația internațională, alimentată până atunci de America, multe miliarde, cari lipsind circulației, au scumpit numerarul, atât în industrie, cât și în comerț.

Între pactul Kellogg și mișcarea internațională a aurului este nex. Acum începe a se lămurii și sensul mai adânc al pactului Kellogg.

America cea sobră și care gândește numai în cormine de cifre, nu cere proscriserea războiului fără motive de ordin practic.

Dacă războiul este proscris și condamnat în mod absolut și toți își propun, în mod irevocabil, să nu mai rezolve niciodată divergențele de păreri, pe calea armelor, atunci nimeni nu mai are motiv, să aglomereze enorme cantități de aur în trezorerii și rațiunea impune transformarea stocurilor de aur în împrumuturi fructifere, prin cari aurul să se redea iarăși circulației internaționale.

Atunci se poate reduce iarăși etalonul dobânzilor. Și ceea ce este de cea mai mare importanță pentru America: prețul materiilor brute nu trebuie să scadă, când prețul aurului se scumpește.

Afară de această America poate în adevăr ajunge banchierul lumii, titlu și situație, ce astăzi le are numai prin usurpare.

Acestea sunt temeiurile financiare ale acțiunii Kellogg și arată strânsa legătură între politică și economia națională.

Pactul Kellogg se va semna și dacă va proscribe, peste tot, războiul, atunci va contribui mult la avântul vieții economice.

Ante-proiectul noului Codice de Comerț al României.

Cartea I.

Despre comerț în general.

(Urmare).

CAP. VII.

Recursuri pentru neacceptare sau plată.

Art. 225. — Purtătorul poate exercita recursul său contra andosatorilor, trăgătorului și celorlalți obligați: La scadență, dacă plata nu s'a făcut; chiar înainte de scadență:

1. Dacă s'a refuzat acceptarea;
2. În caz de faliment al trasului, acceptant sau nu, de încetare de plăți, chiar neconstată de o hotărâre judecătorească sau în caz de o urmărire a bunurilor rămasă infructuoasă;
3. În caz de falimentul trăgătorului unei polițe neacceptate.

Art. 226. — Refuzul de acceptare sau plată, trebuie să fie constatat printr'un protest (pentru neacceptare sau plată).

Art. 227. — Portorul trebuie să dea un aviz de neacceptare sau neplată andosatorului său și trăgătorului, în cele două zile lucrătoare următoare zilei protestului sau aceleia a prezentării, în caz de clauza de „retour fără cheltueli“.

Fiecare andosator trebuie, în termen de două zile, să facă cunoscut andosatorului, avizul ce a primit, arătând numele și adresele aceluia ce au dat avizele precedente, și așa mai departe, ridicându-se până la trăgător. Termenul arătat mai sus, curge dela primirea avizului precedent.

În caz, când un andosator nu a arătat adresa, sau a arătat-o în mod neciteț, este de ajuns ca avizul să fie dat andosatorului care-l precedase.

Acela care are un aviz de dat, poate să-l facă sub orice formă, chiar printr'o simplă trimitere a poliței. El trebuie să probeze numai că l-a făcut în termenul prescris.

Acest termen va fi considerat ca observat, dacă scrisoarea recomandată, care conține avizul, a fost pusă la postă în termenul sus arătat.

Acela care nu a dat avizul în termen, este responsabil numai dacă a dat loc la un prejudiciu cauzat

prin neglijență sau rea credință, fără ca daunele interese să poată depăși quantumul sumei din poliță.

Art. 228. — Trăgătorul sau un andosator, poate prin clauza de „retour fără cheltueli“, „fără protest“ sau orice altă clauză echivalentă, să dispenseze pe portor de a face să se drezeze, pentru a exercita recursurile sale, un protest pentru neacceptare sau pentru neplată.

Această clauză nu dispensează pe portor, nici de prezentarea poliței la termenele prescrise, nici de avizele de dat unui andosator precedent și trăgătorului. Proba neobservării termenelor incumbă aceluia care se prevalează de a contra portorului.

Clauză emanând dela trăgător produce efectele sale cu privire la toți semnatarii; dacă cu toate aceste clauze, portorul drezează protestul, cheltuelile rămân în sarcina sa. Când clauza emană dela un andosator, cheltuelile protestului, dacă s'a făcut unul, pot să fie acoperite de toți semnatarii.

Art. 229. — Toți acei cari au tras, acceptat, andosat sau avalizat o poliță, sunt ținuți ca garanți solidari față de portor.

Portorul are dreptul de acțiune contra tuturor acestor persoane, individual sau colectiv, fără a fi constrâns să observe ordinea în care sunt obligați.

Acelaș drept aparține ori cărui semnatar al poliței, care a plătit-o.

Acțiunea intentată contra unuia din obligați, nu-i împiedecă recursul contra celorlalți, chiar posterior aceluia, care a fost mai întâi urmărit.

Art. 230. — Portorul poate reclama dela acela contra căruia exercită recursul său:

1. Valoarea poliței neacceptate sau neplătite cu dobânzi, dacă ele au fost stipulate.

2. Dobânzile din ziua scadenței și în caz de efect la vedere, din ziua prezentării. Aceste dobânzi sunt fixate la minimum 5% și vor fi calculate, de pe alegerea portorului, de pe taxa de scont oficial al Băncii Naționale, sau de pe cursul pieței, astfel cum există la domiciliul portorului, cu o majorare de 1% în ambele cazuri.

3. Cheltuelile de protest, acelea de aviz dat de portor andosatorului precedent și trăgătorului, precum și celelalte cheltueli prevăzute de codul de procedură.

4. Un drept de comision, care în lipsă de convențiune va fi 1/8% din valoarea principală a poliței și nu va putea în nici un caz să depășească această sumă.

Dacă recursul s'a exercitat înainte de scadență, se va face o scădere de un reescompt asupra valorii cambiei. Acest reescompt se va calcula la alegerea portorului fie de pe taxele scontului oficial al Băncii Naționale, fie de pe cursul pieței, astfel cum există la data recursului la locul de domiciliu al portorului.

Art. 231. — Acela care a plătit polița, poate să reclame dela giranții săi:

1. Suma integrală pe care a plătit-o.

2. Dobânzile la această sumă, cu începere din ziua când a plătit-o; Aceste dobânzi fixate la minimum 5⁰/₀, se va calcula la alegerea portorului fie de pe taxa scontului oficial al Băncii Naționale, fie de pe cursul pieței, astfel cum este la domiciliul portorului, cu o majorare de 1⁰/₀, aplicabilă ambelor cazuri.

3. Cheltuielile cari le-a făcut.

4. Un drept de comision asupra valorii principale a poliței, fixate conform art. 230 al. 4.

Art. 232. — Orice obligat contra căruia s'a exercitat recursul sau care a fost expus la acțiunea în curs, poate cere contra plată remiterea poliței cu protestul și un compt achitat.

Orice andosator care a plătit o poliță, poate șterge andosarea sa și a andosatorilor următori.

Art. 233. — În caz de exercitarea recursului după o acceptare parțială, acela care a plătit suma pentru partea care nu a fost acceptată, poate cere ca această plată să fie menționată pe cambie și să i se dea chitanță. Portorul trebuie pe lângă aceasta, să-i remită o copie certificată conform cambiei și protestului, pentru a-i îngădui să exercite recursul contra celor următori.

Art. 234. — Orice persoană care are dreptul să exercite un recurs, poate afară de stipulație contrarie, să plătească prin mijlocul unei noi polițe (retrată) nedomiciliată și trasă la vedere asupra unuia dintre giranții săi.

Retrata va cuprinde pe lângă sumele arătate în articolele 230 și 231, un drept de curtaj și de limbru al retratei.

Dacă retrata este trasă de portor, valoarea se fixează de pe cursul unei polițe la vedere trasă din locul unde cambia primitivă era plătită, asupra locului de domiciliu al girantului.

Art. 235. — După expirarea termenelor fixate:

1. Pentru prezentarea unei polițe la vedere, sau la un anumit termen dela vedere;

2. Pentru confecționarea protestului de neacceptare sau neplată;

3. Pentru prezentare la plată în caz de clauză de „retour fără cheltueli“;

portorul este decăzut din drepturile sale contra andosatorilor, contra trăgătorului, și contra celorlalți, cu excepția acceptantului.

În lipsă de prezentare la acceptare, în termenul stipulat de trăgător, portorul este decăzut din drepturile sale de recurs, întrucât nu rezultă din termenii stipulațiunii, că trăgătorul nu a înțeles să se exonereze decât de garanția acceptării.

Art. 236. — Când un act necesar pentru exercițiul și conservarea drepturilor, decurgând dintr'o poliță nu a putut fi îndeplinit în termenele prescrise de o dispoziție legală, edictată în străinătate, sau în caz de forță majoră, drepturile nu sunt stinse prin neobservarea termenului, dacă actul este îndeplinit în urmă, în interval de o lună dela încetarea obstacolului. (Va urma).

CRONICĂ.

Patru și jumătate miliarde Lei trecute peste graniță! Poporul român și îndeosebi pătura orașenească din vechiul Regat este cunoscut, în toată lumea, ca un popor, căruia îi place să călătorească. La zile de sărbătoare și vara, pe timpul vacanțelor și a căldurilor, fiecare Român (repetăm din vechiul Regat), ce se respectă, pleacă în voiaj. Cei mai cu dare de mână, dar nu arareori și cei fără, pleacă în străinătate, ceilalți la locurile de recreație și de cură din țară. O formală migrațiune a publicului orașenesc. A petrece în timpul verii, cel puțin o lună, în afară de domiciliul obișnuit, fie la țară, fie la o stațiune climaterică ori de cură, aparține la noi deja standard-ului vieții.

Mijloacele pecuniare pentru acest scop, trebuie aflate uneori, cu ori și ce preț. Este obiceiul pământului.

Un obicei însă foarte costisitor țării, mai ales obiceiul exodului în străinătate.

Cu și fără nevoie publicul românesc pleacă în străinătate. După o statistică recentă, publicată de „Universul“, în a. c. au fost liberate rotund 90.000, ză nouăzeci mii de pașapoarte pentru străinătate.

Pentru viza acestor 90 000 de pașapoarte s'a plătit, rotund, un sfert de milion Lei și socotind de fiecare vilegiaturist sau bolnav, plecat în străinătate, în medie, numai Lei 50.000 bani de cheltuială, rezultă impunătoarea sumă de Lei 4¹/₂ miliarde, trecută, peste frontieră, în valute străine.

Ce câștig mare ar fi pentru economia noastră națională ca și pentru singularici, dacă numai jumătate din suma de mai sus ar rămânea în țară!

Pentru a ajunge însă la aceasta trebuie îmbunătățite, sub toate raporturile, stările adeseori foarte primitive, din stațiunile noastre climaterice și balneare. Și mai trebuie întreprinzători mai puțin lacomi și mai puțin speculanți, decât cum avem, durere, în majoritatea cazurilor, la diferitele noastre stațiuni climaterice și balneare!

O modificare de firmă necesară. Am arătat nu de mult în coloanele acestei reviste, că în Ardeal a început să opereze o societate de asigurare din Brăila, sub firma „Albina“ și „Asigurarea Albina“, societate, ce nu are nici un fel de legătură cu vechia și reputata noastră bancă „Albina“ din Sibiu și dacă cumva reprezentanți ai acelei soc. de asig. „Albina“ — pentru a câștiga încrederea publicului — ar susținea că sunt o fondare a băncii „Albina“ Sibiu, spun un neadevăr și seduc publicul.

Banca „Albina“ Sibiu, însăși s'a văzut îndemnată să publice în ziare o lămurire în privința aceasta, pentru a preveni eventualele abuzuri, ce s'ar putea face cu numele ei.

Precum suntem informați publicațiile făcute au avut oarecare efect. Însăși centrala soc. de asig. „Al-

bina" din Brăila, și-a dat seama de confuzia ce se produce cu firma ei și dând urmare reclamațiilor, ce i s'au făcut, a decis schimbarea firmei sale, resp. modificarea ei în „Asigurarea Albina“.

Măsura însă nu este completă!

Dacă conducerea băncii de asigurare brăilene vrea, în adevăr, să dovedească că nu din speculă a adoptat cuvântul „Albina“ în firma sa, bine știind, că „Albina“ a devenit în Ardeal deadreptul o noțiune, este datoare să elimineze din firma sa cu totul cuvântul „Albina“ ori să indice în firmă că-și are sediul Brăila. Aceasta și pentru a delătura orice echivoc!

Apărare dificilă. Președintele Asociației băncilor maghiare din Ardeal, senatorul Gyárfás Elemér, publică într'un ziar maghiar din Cluj, o energică apărare a băncilor maghiare Ardelene, împotriva acuzei, ce li s'a adus, chiar și în o parte a presei maghiare, că operează cu dobânzi uzurare horende și au cauzat ruina vieții economice maghiare.

Aflăm firească nizuința dlui Gyárfás să spele aceasta pată de pe obrazul băncilor maghiare ardelene. D-Sa își împlinește numai o datorie, luând în apărare pe membri asociațiunii, ce o prezidează.

Inercarea dlui Gyárfás însă nu prea reușește. Argumentele, cu care combate acuza ridicată, nu sunt destul de puternice pentru a reabilita băncile vizate. Sunt mai mult scuze și nu pot desminși faptul, deobște cunoscut, că, în Ardeal, cele mai urcate dobânzi după depuneri spre fructificare, le-au plătit și le plătesc și azi, băncile maghiare, provocând prin aceasta pe vremuri o concurență sălbatecă între bănci.

Au scumpit prin aceasta, enorm, și dobânda banilor de împrumut, care a atins la ele, nu arareori, 40% și chiar mai bine. Aceasta grea povară au simțit-o nu numai conașionalii băncilor maghiare, ci, durere, și mulți din conașionalii noștri, cari, prin împrejurări, au fost nevoiți, să apeleze la „binefacerile“ băncilor maghiare.

Bancnote false à 100 Dollari. S'a constatat, că se află în circulațiune bancnote false à 100 Dollari și anume de ale băncii „Burndes rezerve Bank“ din New-York, seria 1914, litera de control „D“. Numărul plăcii de pe verso 8, iar cea de pe reverso 5. Semnăturile: Johan Burko Treasurer of the United States W. G. Adea Secretary of the Treasury cu portretul lui Franklin.

Falsul este făcut prin tipărirea pe plăci gravate și pe hârtie albită veritabilă.

Bancnota falsă se poate recunoaște pe următoarele: Portretul și îngrădirea zăbrelită a marginii sunt tipărite într'un ton mai închis. Linile albe ale îngrădirei zăbrelite se reliefează mai lămurit, deoarece prezintă un tipar mai apăsător. Linile părului se contopesc într'o dungă. Părul apare încrețit și fundul prea greoi. Numerile de pe colțuri sunt mai subțiri în spe-

cial „1“. Cifrele au între ele un spațiu mai mic. Sub numele de Treasurer of the United States și a Secretary of the Treasury, literile sunt mai groase și ating inelele subțiri de sub litere.

Partea reversă a bancnotei falsificate este într'una de culoare verde închis. La sfârșitul liniei a treia, în culoare dedesubtul legendei de pe reverso, după cuvântul Washington, în falsificat apare în locul virgulei un punct, și piciorul femeii deasupra primului „L“ în cuvântul de dollari este verde remarcat, deoarece degetele piciorului sunt prea nedeslușite spre distingere. Obrazul bărbătesc de pe partea dreaptă, ochiul stâng a eșit incomplet.

Taxarea societăților, ce n'au un scop pecuniar. Comisiunea timbrului a dat următoarea decizie privitoare la aplicarea impozitului proporțional societăților, care nu urmăresc interese pecuniare.

Prin art. 15 și 7 legea timbrului este supus la impozitul proporțional de 1 și 2 la sută capitalul mobilier al societăților, cari nu pot avea acest caracter conform art. 1491 codul civil, decât dacă prin crearea lor se urmărește realizarea unor beneficii materiale.

Așa fiind, asociațiunile de orice fel în cari asociații urmăresc un scop pur ideal, iar nu un interes pecuniar sau patrimonial, fiind lipsite de unul din elementele esențiale ale contractului de societate, nu pot fi considerate ca atare — și prin urmare nu pot fi supuse la impozitul proporțional mai sus arătat.

Plata impozitului proporțional. Administrațiile financiare aduc la cunoștință tuturor societăților anonime, că în caz de sporire a capitalului social, se datorește impozitul proporțional de 1% la acțiuni, prevăzut de art. 14 § 1 precum și impozitul de 1% pentru capitalul social prevăzut de art. 15 § 7 din legea timbrului, care impozit se va achita totdeauna în termen de 3 luni dela data, când societatea de acțiuni a fost autorizată să-și sporească capitalul și cari impozite se percep la capitalul subscris. Neplata impozitelor în acest termen atrage după sine, conform art. 76 și 84 din lege, o amendă egală cu de trei ori impozitul datorat conform art. 14 § 1 și o amendă egală cu valoarea impozitului datorat, conform art. 15 § 7 din legea timbrului.

Bancnotele à Lei 500 — emisiunea din 1916, mai pot fi prezentate „Băncii Naționale a României“ pentru schimbare numai până la 1 Ianuarie 1929, care este termenul final aprobat de Banca Națională.

Cursul de stabilizare al Leului a fost fixat, deocamdată, — după informația, ce o are din Berlin marele ziar „Frankfurter Zeitung“ — la Lei 795.8 pro o Liră sterlină.

Cursul acesta va fi rectificat de ministerul de finanțe trilateral.

Uzinele de fier, Reșița. În legătură cu notița noastră din No. trecut, privitor la sporirea capitalului social, dela Lei 750 mil. la Lei 1125 mil., mai informăm pe cetitorii noștri, că cu ocazia emisiunii, vechii acționari vor avea drept de opțiune la o acțiune nouă pentru două acțiuni vechi.

Termenul emisiunii noi și condițiile urmează a le fixa comitetul executiv al societății.

Promulgarea legii pentru extinderea legii Casei de depuneri în Transilvania, Bucovina și Basarabia. În „Monitorul Oficial” din 14 cert. a apărut Legea pentru extinderea legii Casei de depuneri în teritoriile alipite.

Textul legii este următorul:

„Dispozițiunile legii Casei de depuneri și consemnațiuni din 1876, cu privire la fondurile ce urmează a se depune la această Casă și a se administra de dânsa, se extind și în Transilvania, Bucovina și Basarabia, odată cu promulgarea prezentei legi.

„Sumele în numerar, efecte (titluri de rentă, obligațiuni, acțiuni etc.), cari aparțin minorilor, interzișilor, precum ori și ce alte sume ordonate sau autorizate a se depune la sau prin organele judiciare de către legislația civilă, comercială sau penală, care se aplică în finiturile arătate, nu se pot depune spre conservare și fructificare decât la Casa de depuneri și consemnațiuni.

„Ori și ce dispozițiuni de lege sau regulamente contrarii legii de față sunt și rămân abrogate”.

Cursul Valorilor la București la 23 August 1928.

EFACTE

	Dob. anuală	Cursul
Rentă 1913 original	4 ¹ / ₂	150—200
Rentă 1913 duplicate	4 ¹ / ₂	110—120
Scris Rurale	5	56 ³ / ₄ — 57
Scris Urb. București	5	56— 56 ¹ / ₂
Scris Urb. Iași	5	56 ¹ / ₄ — 56 ¹ / ₂
Comuna București	4	60— 65
Comuna București	5 ⁰ / ₁₀	70— 75
Imprumutul Național 1916	5	79— 80
Imprumutul Unirii 1919	—	65 ¹ / ₂ — 66 ¹ / ₂
Imprumutul Refacerii 1920	5	65 ¹ / ₄ — 66 ¹ / ₂
Rentă împroprietăririi	5	60— 60 ¹ / ₂
„ 1903 original	5 ⁰ / ₁₀	140—150
„ 1903 duplicate	5 ⁰ / ₁₀	90— 95

BĂNCI

	Val. nom.	Cursul
Banca Națională	500	13375—13500
Marmorosch Blank & Cie	500	1715—1720
Românească	500	1265—1275
„ pui	500	1125—1135
De Scont	500	440— 450
Comerc. Română	500	1700—1800
Credit Român	500	1350—1375
Generală	500	740— 750

	Va. nom.	Cursul
Viticola	500	445— 455
Comerț Craiova	500	1025—1075
Com. Ital. și Rom.	500	700— 750
Albina Sibiu	500	1000—1025
Carpaților	500	400— 410
Franco-Română	500	350— 360

ASIGURĂRI

Dacia-România	2000	8200—8400
Națională	500	1200—1300
Generală	500	3100—3200
Agricola	500	1100—1200
Steaua României	500	950—1000
Prevederea	200	290— 300
Soc. Urania	1000	1800—1900

PETROLIFERE

Steaua Română	500	1750—1800
Astra Română	500	3375—3400
Speranța opt.	500	1350—1400
Speranța pui	500	800— 850
Petrol Blok	500	350— 360
Petrolul Rom. opt.	500	850— 870
Petrolul Rom. (pui)	500	450— 460
I. R. D. P. opt.	500	490— 500
I. R. D. P. III vărs.	500	250— 260
Concordia	250	1325—1375
Creditul Minier	500	1390—1400

DIFERITE SOCIETĂȚI

Reșița	500	955— 960
C. Tramv. Buc.	500	1270—1280
Govora-Călimănești purtător	200	260— 270
Govora-Călimănești nom.	200	260— 270
Cartea Românească	500	440— 450
Creditul Technic purt.	500	450— 460
Creditul Technic nom.	500	450— 460
Letea opt.	500	1150—1160
Clădirea Românească	500	900— 910
Mica ex. cup.	500	790— 800
Carpatina	500	1040—1060
Credit Industrial	1000	1140—1160

MONEDE EFECTIVE

Dolari	163.75—164.25
Sterline	795.00—800.—
Lirete	8.75— 8.78
Cor. cehe	4.93— 4.97
Franci francezi	6.52— 6.55
Franci belgieni	4.50— 4.60
Franci elvețieni	32.00— 32.20
Mărci germane	39.20— 39.50
Zloți	18.25— 18.77
Silingi	23.40— 23.60
Pengő	29.00— 29.25
Dinari	2.88— 2.90
Leva	1.23— 1.25
Drachme	2.12— 2.15
Lire otomane	84.00— 86.—
Napoleon	640.00—650.—